

Ann Lindgren om JOURNALISTER OCH SJUKVÅRDEN

Operationsstopp, överbelagda medicinkliniker, läkare som "går på knäna". Dag efter dag fortsätter rapporteringen i medierna om krisen inom svensk sjukvård. Det är givetvis rätt att belysa problemen inom svensk sjuk- och äldreomsorg. Men den grundläggande frågan är varför är det som det är? Var finns de initierade artiklarna och analyserna om den svenska sjukvården?

Nyligen har vi fått följa en intensiv bevakning av Volvo/Ford-affären i press, radio och TV. Det har förekommit alla tänkbara vinklar på affären, från nostalgi – "kronjuvelen lämnar Sverige" – till analyser av Volvos framtid och den globala biltillverkningsindustrin.

Men 50-miljarders-affären har granskats inträngande av näringslivsjournalister och specialreportrar inom området.

I Sverige satsar vi årligen nära 90 miljarder i skattepengar på hälso- och sjukvården. Hur används dessa pengar? Beror problemen – operationsköerna, väntetiderna, överbeläggningarna, den "utbrända" personalen – på att det är för lite resurser och att det behövs ytterligare miljarder?

För en tid sedan publicerade Stig Hadenius, professor i journalistik, och jag på uppdrag av Näringslivets mediainstitut en rapport om hur medierna skildrar hälso- och sjukvården. Rapportens bas var en kvantitativ undersökning av hur Ekot samt fem stora dags- och kvällstidningar bevakat sjukvården under 1998.

Undersökningen visade att över hälften av alla inslag eller artiklar i de granskade medierna förmedlade negativa nyheter.

FÅR INTE KRITISERA JOURNALISTER

Reaktionen på vår rapport var väntad. Det känsligaste som finns är att ifrågasätta journalisters bevakning. Det vet jag av egen erfarenhet. Diskussionerna och kritiken ska föras fram internt på redaktionerna. Inte från några "förståsigpåare" utifrån.

Vi hävdade dock aldrig att de negativa sidorna inte skulle belysas. Vad vi saknade i medierna var analysen av hur sjukvården använder sina resurser. Är det en effektiv organisation? Är det ett bra ledarskap? Är det verkligen så att fler miljarder är lösningen på alla problem?

Förklaringen till många av problemen kan vara just att det brister i organisation, i ledarskap och inte minst i kontakterna mellan kommuner och landsting.

I rapporten beskriver vi hur relativt små föränd-

ringar åstadkommit halverade väntetider och operationsköer utan att en enda extra krona satts in.

Runt om i landet deltar sjukhuskliniker och vårdcentraler i ett projekt som kallas *Genombrottet*, efter en modell som är hämtad från USA. Grunden för förändringsarbetet har varit att komma på smartare rutiner och arbetssätt.

Det finns mängder av åtgärder, för en utomstående ganska självklara sådana, som har genomförts. Exempelvis som att ha mer vårdpersonal på plats när efterfrågan är stor och mindre när den är liten och att mötesbyråkratin inte inverkar på operationstider.

DÅLIG BEVAKNING

Det är mycket som pågår inom sjukvården för att förbättra arbetsrutinerna så att detta i sin tur gagnar både personal och patienter. Någon större uppmärksamhet i medierna får dock inte dessa förändringar. Media finns sällan på plats.

Ett annat exempel: Vad som går att åstadkomma i dagens sjukvård jämfört med för bara 10–15 år sedan.

I dag opereras och behandlas 85-åringar vilket hörde till undantagen förr. Små, för tidigt födda barn kan räddas till normalt liv. Transplantationer gör att människor överlever. Nya läkemedel som t ex Losec gör att människor inte behöver opereras.

Visst, dåliga nyheter är bättre nyheter än bra nyheter. Men ofta beror det på okunskap.

Dessutom är de journalister som bevakar sjukvården oftast inriktade på sjuka människor och inte på ekonomi- och organisationsfrågor. Därför har redaktionerna ett ansvar för att även låta dessa journalister få möjlighet till ökad kunskap och fördjupning inom detta område.

Det är inte mycket begärt. Men det skulle förbättra vår syn på hur sjukvården fungerar.

Ann Lindgren (ann_lindgren@eu.bm.com) har varit verksam som journalist i 25 år, varav 15 år på Rapport där hon bl a hade sjuk- och äldreomsorg som specialområde. Nu arbetar hon som konsult.